

Het Vatikaan en de oprichting van de „De Standaard”

Ludo COLLIN

Op 2 mei 1914 werden te Antwerpen in Hotel Wagner officieel het dagblad *De Standaard* en de gelijknamige vereniging, die de krant zou besturen, opgericht. Frans van Cauwelaert werd er verkozen tot voorzitter van de Raad van Bestuur. Het nieuws werd in Vlaanderen op veel belangstelling en vreugde onthaald, want eindelijk beschikte Katholiek Vlaanderen over een eigen dagblad¹.

Maar niet iedereen was met die nieuwkomer zo gelukkig en dat gold evengoed voor de katholieke partij als voor kerkelijke milieus. Van hieruit werden zelfs pogingen ondernomen, om Rome de jonge krant de doodsteek te doen geven. Het was pater Auguste Philippe, redemptorist, die hierin een voorname rol speelde². Als directeur van de Ligue Belge contre la mauvaise presse kon hij het niet verkroppen dat *De Standaard* buiten zijn medeweten om was opgericht. Op 16 juni 1914 schreef hij aan kardinaal Merry del Val, staatssecretaris van het Vatikaan, een uitvoerige brief, waarin hij zich erover beklaagde dat *De Standaard* was opgericht zonder voorafgaandelijke goedkeuring van de aartsbisschop van Mechelen, kardinaal Mercier, aan wie zelfs niet eens medegedeeld werd dat de nieuwe krant zou verschijnen. Zo iets was volgens Philippe een onmiskenbare kaakslag voor het hoogste kerkelijk gezag in ons land. Philippe weidde in zijn brief verder uit over de voorzitter van *De Standaard*, Frans van Cauwelaert, katholiek politicus. Kon die man wel voldoende instaan voor de katholiciteit van het dagblad? Van Cauwelaert was toch de man die er niet voor terugschrok om hand in hand met de liberaal Franck en de socialist Huysmans het land af te lopen, om hun Vlaamse eisen duidelijk te stellen en de Vlaamse Beweging te propageren. Niet enkel de Vlaamse idealen van Van Cauwelaert waren voor Philippe een steen des aanstoets, hij twijfelde ook aan diens geloofsovertuiging. Had Van Cauwelaert niet beweerd, „eerst Vlaming,

1. G. DURNEZ, *De Standaard. Het levensverhaal van een Vlaamse krant. 1914-1948*, Tielt, 560 blz.

2. Auguste Philippe, geboren te Ronse in 1874 en overleden te Brussel in 1935. In 1892 trad hij binnen bij de redemptoristen en in 1898 werd hij priester gewijd. Hij was leraar in het vormingshuis van zijn congregatie te Sint-Truiden; vanaf 1902 predikte hij gedurende enkele maanden retraites; dan werd hij professor in exegese van de Heilige Schrift in het vormingshuis te Beauplateau en bleef dat tot 1908. Vanaf dat jaar wordt hij opnieuw predikant van retraites. Hij zette zich van dat jaar af ook in voor de strijd tegen de vrijmetselarij en tegen de slechte pers. Hij wordt de bezieler van de Ligue Belge contre la mauvaise presse. Zie: M. DE MEULEMEESTER, *Le Père Philippe, Redemptoriste (1874-1935)*, Leuven, 1942, 160 bl.

en pas dan katholiek'' te zijn? Voor Philippe, die zich in de kringen van Mercier en van de Franssprekende burgerij thuis voelde, was zo iets onaanvaardbaar. Hij drong er dan ook bij Merry del Val onomwonden op aan dat Rome zou reageren tegen *De Standaard*, die buiten het kerkelijk gezag om werkte. De pater vond ook dat de krant dringend een tik met de kromstaf verdiende.

Maar Merry del Val was uiterst voorzichtig. Kende hij misschien Philippes impulsieve manier van reageren al? Wat er ook van zij, hij stuurde de brief van de pater door naar de nuntius te Brussel, Tacci, en verzocht hem met Philippe contact op te nemen en hem de raad te geven, de aangelegenheid verder met het Belgische episcopaat te onderzoeken. Intussen kon de nuntius ook meer informatie over *De Standaard* en de verantwoordelijken ervoor inwinnen⁴.

Tacci klopte aan bij J. Helleputte en vroeg hem om nadere gegevens over de nieuwe krant. Helleputte bezorgde de nuntius een kopie van de stichtingsakte van de n.v. De Standaard en van de omzendbrief van de Raad van Bestuur om voor hun onderneming fondsen te verzamelen⁵. Hij wees er in zijn begeleidend schrijven duidelijk op dat De Standaard een „journal catholique flamand'' was en dat hij zelfs elke samenwerking met liberalen en socialistes uitsloot. Volgens Helleputte stond de katholiciteit van *De Standaard* buiten elke verdenking en had de nuntius door slechte informatie zich op een dwaalspoor laten brengen⁶. Tacci dankte Helleputte voor zijn klaar antwoord⁷. Toen Philippe op 19 juli 1914 bij de nuntius om een audiëntie verzocht, om de zaak te bespreken, antwoordde Tacci dat hij in retraite was.

Van enige verdere bespreking met het Vaticaan vonden wij geen spoor. Een Romeinse veroordeling van *De Standaard* kwam er dus niet, dank zij de voorzichtigheid van staatssecretaris Merry del Val en van nuntius Tacci.

Bisdomplein 1
9000 GENT

3. A. Philippe aan Merry del Val, 16 juni 1914, Vaticaans Archief (V.A.), Fonds Nuntiatuur van Brussel (N.B.), Busta 104, fol. 269-270.

4. Merry del Val aan Tacci, 24 juni 1914, V.A., N.B., Busta 104, fol. 270-271.

5. Kopies omzendbrief en oprichtingsakte N.V. De Standaard, V.A., N.B., Busta 104, fol. 279-279vo.

6. Helleputte aan Tacci, 4 juli 1914, V.A., N.B., Busta 104, fol. 273-274.

7. Tacci aan Helleputte, 14 juli 1914, V.A., N.B., Busta 104, fol. 275.

8. Tacci aan Philippe, 19 juli 1914, V.A., N.B., Busta 104, fol. 277.